Łukasz Zarzycki
Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny, Radom

Wpływ form dialektalnych na angielszczyznę ogólną

„Środki masowego przekazu zniszczą lokalność poprzez powolny nieuchronny proces […]. Język radia i telewizji staje się ustandaryzowany. Być może jest to najlepszy angielski, jakim kiedykolwiek posługiwaliśmy się. Podobnie jak nasz chleb – mieszany i pieczony, paczkowany i sprzedawany, jednakowo dobry i pozbawiony smaku. Tak więc czy nasza mowa stanie się jednakowa?"

John Steinbeck (1962: 106-107)

1. Wstępne badania nad odmianami języka angielskiego

Pierwsze analizy odmian języka angielskiego były przeprowadzone przez Charlesa Houcka, który badał odmianę językową występującą w Leeds oraz Newcastle w dystrykcie Tyneside za pomocą lingwistycznej ankiety (Strang 1968; Allen *et all*. 2007). Z kolei w południowej Anglii w mieście Norwich nowatorskie badania przeprowadzał Trudgill (1974), a niedługo potem w Szkocji Macaulay (1977) analizował dialekt w Glasgow. Kolejne badania w innych miejscach następowały bardzo szybko. Niektóre z nich obejmowały zakres od fonologicznej do morfoskładniowej analizy odmian języka angielskiego (Cheshire 1982). Takie badania zostały zaprezentowane przez Trudgilla (1978, 1984) oraz Romaine (1982).

Paul Foulkes i Gerard Docherty (1999) w książce *Urban voices* dokonali ważnego podsumowania ostatnich opisów miejskich dialektów angielskich (m.in. przedstawiają nagłe pojawienie się cech, takich jak *th-fronting* w Zjednoczonym Królestwie, i procesy leżące u podstaw zachodzących zmian), uaktualniając i rozbudowując książkę Johna Christophera Wellsa (1982) *Accents of English*.

Dialekty angielskie oraz zachodzące w ich obrębie zmiany bardzo dobrze opisuje Peter Trudgill (1986). Jego prace są podstawą wielu socjolingwistycznych analiz ostatniej dekady. Niemały wkład w dorobek dialektologii brytyjskiej wniósł *Journal of Sociolinguistics* z wprowadzeniem Lesleya Millroya (2002) do teoretycznego kontekstu.

W zakresie zmian dialektalnych przeprowadzono wiele interesujących badań. Dominic Watt (1999) w artykule *Patterns of variation and change in three Tyneside vowels: is this dialect levelling*? omawia redukcję samogłosek w Newcastle i argumentuje znaczenie stosowania przymiotników *lokalny* i *supralokalny* jako bardziej odpowiednich socjolingwistycznie niż *standardowy* i *niestandardowy*.

Jedne z ostatnich badań z zakresu dialektologii języka angielskiego przeprowadził Judy Dyer (2002: 99–116), który porównywał mowę mieszkańców miast: Corby i Kettering. Ostatnie badania, równie istotne, zostały przeprowadzone przez Emmę Moore (2006: 611–40) na młodych mężczyznach pochodzących z Bolton. Robert Lawson (2008) pracuje nad analizą języka i przemocy młodych chłopców z Glasgow.

W Zjednoczonym Królestwie zostały przeprowadzone trzy projekty refundowane przez rząd brytyjski, mające na celu zbadanie dialektów:

1. Pierwszy projekt z 1994 r. (Williams *et al.* 1998) badał formowanie się miejskiego *koine* w Milton Keynes, mieście powstałym w latach sześćdziesiątych XX w. Zbadano mowę 48 dzieci w wieku 4, 8 i 12 lat, ich opiekunów i autochtonicznych mieszkańców w podeszłym wieku. Kerswill i Williams przedstawili osiem zasad tworzenia się *koine* w tym regionie.

2. Drugi projekt (Williams *et al.* 1998) badał społeczne i demograficzne czynniki, które mogą mieć wpływ na zanikanie dialektu w języku młodych ludzi, mieszkańców trzech miastach: Milton Keynes, Reading i Hull. Przy opracowaniu materiału brano pod uwagę fonologię, składnię, morfoskładnię i dyskurs. Jenny Cheshire (*et al.* 2005) podsumowała: „znaleziono dowód dla fonologicznej i morfoskładniowej zbieżności, zwłaszcza wobec bardziej niestandardowej odmiany (np. *th-fronting*, *podwójne zaprzeczenie 'We haven't got no diseases"*) w mowie młodych ludzi (płeć ma mniejsze znaczenie) pochodzących z klasy robotniczej".

3. Ostatnie badanie dotyczyło innowacji akcentowych w wypowiedziach mieszkańców Londynu. Badania przeprowadzono na starszych i młodszych londyńczykach w dzielnicach Hackney i Havering. Co ciekawe, badania samogłosek (Torgersen *et al.* 2006) ujawniają innowacje i rozbieżności w mowie młodych londyńczyków, a nie zanikanie dialektu, pomimo styczności ich mowy z nierdzennymi formami języka angielskiego.

Biorąc pod uwagę trzy projekty przeprowadzone od 1994 r. i mając na uwadze ich refundację, można jednoznacznie stwierdzić, że brytyjski rząd nie przywiązywał dużej wagi do eksploracji dialektów. Anglia to kraj o bardzo dużym zróżnicowaniu dialektów i form regionalnych, toteż na badanie tej problematyki powinien być położony większy nacisk.

2. Współczesne badania nad odmianami regionalnymi języka angielskiego

Wzorem publikacji angielskich dialektologów XIX i XX w. (Wright [1892] 2008), wiele ostatnich prac socjolingwistycznych zmierza w kierunku opisu lokalnych i regionalnych odmian języka angielskiego. Duży wkład w badania odmian języka angielskiego od lat siedemdziesiątych miał Peter Trudgill. Na szczególną uwagę zasługują ostatnie szczegółowe badania Kevina Watsona (2006: 55–61) oraz Catherine Sangstery (2001: 401–412) w związku z lenicją /p, t, k/ w Liverpoolu, cechą irlandzkiej odmiany języka angielskiego przyniesionej przez irlandzkich imigrantów do Liverpoolu w XIX i XX w. (Kallen 2004). Kelvin Watson (2006: 55–61)

zauważa, że intrygującym pytaniem dotyczącym przyszłości liverpoolskiej odmiany angielskiego jest to, czy lenicja *t* zostanie zastąpiona przez glotalizowane *t*, które rozpowszechnia się w północnych dialektach języka angielskiego (Foulkes i Docherty 1999). Hazel Richards (2008) opisuje zmiany w odmianie języka angielskiego pochodzącej z Leeds, głównej północnej aglomeracji miejskiej, zresztą takiej jak Liverpool, której poświęcono mało uwagi w literaturze socjolingwistycznej. Jak informują raporty, niewiele cech rozpowszechnia się w brytyjskich dialektach, np. porównawcze *be like* ('być jak'), glotalizowane *t* czy *th-fronting* (wymawianie *th* jako *f* lub *v*). Cechy te są również coraz częściej używane w odmianie języka angielskiego z Leeds. Jednocześnie wiele lokalnych cech dialektu jest zachowanych, np. formy ściągnięte [dot] *don't*, [kat] *can*'t. Można stwierdzić, że jest mało literatury skupiającej się na lokalnej odmianie języka w Irlandii, prawdopodobnie z powodu symbolicznego znaczenia języka irlandzkiego i całego procesu przejścia z języka irlandzkiego na angielski w życiu Irlandczyków (Hogan 1927: 100–112; Kallen 1997: 201–23; Corrigan 2003: 201–230). W ostatnich latach Jeffrey Kallen (1997) i Raymond Hickey (2002; 2004; 2005; 2007a; 2007b) uczynili jednak wiele, aby to zmienić.

Północna Irlandia jest pod tym względem o wiele lepiej opisana, była bowiem centrum zainteresowań badawczych. Badania Lesley Milroy (1987) dotyczące różnych aspektów fonetycznych języka, które można odnotować w Belfaście, są elementem przełomowym w badaniu związku między umiejscowieniem danego dialektu a użyciem języka. Niedawno Kevin McCafferty (1999; 2001) opisał sposób, w jaki tożsamość religijna i etniczna kształtuje użycie języka w Derry.

Badania Alison Henry (1995; 2002) nad morfoskładniowymi cechami języka w Belfaście miały bardzo duży wpływ na literaturę dotyczącą zarówno dialektu, jak i składni. W podobnym stylu Karen Corrigan (2000; 2003) badała składniową zmianę i kontakty językowe w południowej części miasta Armagh w Północnej Irlandii.

Grupa badaczy z Newcastle prowadzona przez Corrigana opracowała ostatnio korpus NECTE, cyfrowy zbiór nagrań dialektów z dystryktu Tyneside w północno-wschodniej Anglii (www.ncl.ac.uk), który zawiera próbki nagrań odmian językowych, podobnie zresztą jak opracowany przez badaczy z Oxfordu korpus IViE (http://www.phon.ox.ac.uk). Korpus NECTE zawiera nagrania dziewięciu miejskich dialektów z Wysp Brytyjskich. Są to: Belfast, Bradford, Cambridge, Cardiff, Dublin, Leeds, Liverpool, Londyn i Newcastle. W tym czasie pojawiły się dwa inne internetowe korpusy, a mianowicie korpus SCOTS, zawierający teksty pisane i nagrania szkockich odmian języka angielskiego (www.scottishcorpus.ac.uk) oraz korpus BBC Voices (*www.bbc.co.uk/voices*).

3. Dialekty a angielszczyzna ogólna

Pojęcia: *dialekt* i *gwara* często definiowane są bardzo podobnie i używa się ich wymiennie, np. dialekt podhalański – gwara podhalańska (Zarzycki 2010). Gwara

jest jednak terminem podrzędnym w stosunku do dialektu. W *Encyklopedii języka polskiego* czytamy: *„Gwara – mowa ludności wiejskiej z niewielkiego terytorium, przeważnie z kilku lub kilkunastu wsi, różniąca się od języka ogólnego i mowy sąsiednich okolic pewnymi cechami, głównie fonetycznymi i leksykalnymi, podrzędna w stosunku do dialektu"* [EJP 105].

Ważne jest, aby dostrzec związek języka ogólnoangielskiego z dialektami. Mimo swojej odmienności wchodzą one w skład jednego języka narodowego. Dialekty angielskie, jak i język ogólny (standardowy angielski, ang. *Standard English* – SE) wspólnie stanowią angielski język narodowy, ale to regionalne dialekty są w Anglii używane częściej niż standardowy angielski. Każda osoba pochodząca z dużego miasta czy aglomeracji w Anglii mówi z innym lokalnym akcentem (zob. np. Wells 1982a; 1982b; Trudgill 1999; Wakelin 2008) i używa innego dialektu. Wyróżnia się np. akcent mieszkańca Newcastle (*geordie)* czy Birminghamu (*brummie*), a jeszcze inaczej mówi *scouser* z Liverpoolu. Standardowy angielski oraz jego odmiany regionalne często mają wspólne słownictwo podstawowe, choć można także odnotować wiele różnic w tym zakresie. Tak jest np. w dialekcie *geordie*, w którym słowo *geet* jest odpowiednikiem ogólnoangielskiego przysłówka *very* ('bardzo'), a wyraz *nettie* oznacza toaletę (SE *toilet*). Kolejnym przykładem jest leksyka dialektu *brummie*, w którym to odpowiednikiem standardowego czasownika *flee* ('uciekać') jest słowo *trap*, a dla *hands* ('ręce') – *donnie*. Nade wszystko jednak widać, że dialekty różnią się od języka standardowego strukturami gramatycznymi. Taka sytuacja zachodzi np. w wypadku dialektu *cockney*, który zapożyczył strukturę gramatyczną: *ain't* zamiast *be not* czy *have not*, np. *I ain't tall* zamiast standardowego języka angielskiego *I am not tall* ('Nie jestem wysoki'). Forma kolokwialna *ain't* jest także używana w południowoafrykańskiej odmianie języka angielskiego oraz w południowej części USA (Görlach 1999: 35–38), zaimek dzierżawczy *me* zamiast *my: me dog* (*cockney*) vs *my dog* (SE), *yourn* w miejsce *yours*, *them* zamiast *their*. Często stosowane jest podwójne zaprzeczenie (negacja), np. *You ain't no nice guy* (*cockney*) vs *You are not a nice guy* (SE), co oznacza 'Nie jesteś miłym facetem'. Widoczne są również odstępstwa w samej pisowni: *runnin'* (*cockney)* zamiast *running* (SE) – (*biegać* forma ciągła z końcówką *-ing*), słowo 'okno' pisane jako *winda* (*cockney*) zamiast *window* (SE) (Zarzycki 2011: 749-754).

Jednak najbardziej wyraziste różnice pomiędzy angielszczyzna ogólną i dialektami regionalnymi (a w pewnej mierze także pomiędzy innymi dialektami) występują w wymowie. Różnice można zauważyć, wsłuchując się chociażby w codzienną mowę użytkownika dialektu *geordie*. *Brummie* i *scouse* to dialekty klasy robotniczej dwóch dużych miast: Birminghamu i Liverpoolu, *geordie* zaś to dialekt klasy robotniczej miasta Newcastle. Trzeba tutaj koniecznie zaznaczyć, że tylko rodzimi użytkownicy tego dialektu używają wszystkich lub przynajmniej większości cech owego dialektu. Ponieważ dialekt *geordie* należy do dialektów pochodzących z północnej części kraju, dzieli pewną specyficzną cechę wymowy z innymi dialektami z północy. Charakterystyczna jest dla nich wymowa takich czasowników, jak *trap* (łapać w pułapkę) czy *have* ('mieć') z /a/.

Większość mieszkańców Newcastle wymawia /{/ w miejsce /O:/, jak w wyrazie *want* ('chcieć'). *Geordies* wymawiają także samogłoski w wyrazach *serve* ('służyć') oraz *bird* ('ptak') jako /O:/. Zamiast /i:/, np. w wyrazach *keys* czy *feet*, wymawiają /eI/. Następuje także zmiana dyftongów z /eI/ na /Ie/, np. w wyrazie *face*, oraz z /əU/ na /Uə/, np. wyraz *home* wymawiany jako /hUəm/.

Język ogólny to odmiana języka (nieregionalna) obejmująca mowę i pismo, używana w całym kraju, uczona w szkołach, stosowana w urzędach, kościołach, rozpowszechniana przez media. W jej ramach obowiązuje dość rygorystyczne przestrzeganie normy poprawnościowej. Szeroki ogólnonarodowy zasięg, istnienie zasad poprawnościowych regulujących rozwój oraz podział na odmianę pisaną i mówioną znacząco różni język ogólny od gwar. Gwary są bowiem mówionymi odmianami języka narodowego używanymi tylko na pewnym ograniczonym terenie, nie podlegają regułom poprawności, natomiast o zgodności wypowiedzi z danym systemem gwarowym decyduje zwyczaj językowy. Czym zatem jest standardowy język angielski (SE)? Najlepiej został on opisany w artykule Davida Crystala *What is Standard English?* (1994: 24–25; „Czym jest standardowy angielski?"), w którym autor podaje pięć cech wyróżniający standardowy język angielski:

- Standardowy język angielski jest odmianą języka angielskiego. Stanowi charakterystyczną kombinację cech językowych, które pełnią szczególną funkcję. Niektórzy ludzie nazywają go dialektem języka angielskiego – i rzeczywiście nim jest, ale to dialekt wyjątkowy, ponieważ nie ma podłoża lokalnego ani żadnych szczególnych cech gramatycznych czy leksykalnych, które świadczyłyby o pochodzeniu regionalnym.
- Cechy językowe standardowego języka angielskiego są głównie kwestią gramatyki, słownictwa i ortografii. Warto zauważyć, że standardowy język angielski nie ma związku z kwestią wymowy: standardowy język angielski obejmuje wiele rodzajów akcentów (włączając oczywiście każdy prestiżowy akcent, jaki może mieć kraj, taki jak np. Received Pronunciation [RP] – wymowa i akcent standardowego języka angielskiego). Z powyższego wynika, że standardowy język angielski nie ma jednolitej wymowy, gdyż funkcjonuje w wielu dialektach w różnych krajach anglojęzycznych. Wymowa standardowego języka angielskiego w Kanadzie różni się od tej brytyjskiej.
- Standardowy język angielski jest odmianą języka angielskiego, która oznacza prestiż. Prestiż decyduje o tym, że ludzie są umiejscawiani wysoko w hierarchii społecznej. Język angielski, który wybierają, staje się wtedy standardem w ich środowisku. David Crystal sugeruje, że używanie standardowego języka angielskiego jest równoznaczne z „prestiżem" i kojarzone z wysoką pozycją społeczną.
- Standardowy język angielski cieszy się uznaniem dorosłych członków społeczności, a prestiż wynikający z jego użycia powoduje, że *Standard English* jest zalecany jako cel edukacyjny i powinien być uczony w szkołach. *Standard English* to odmiana języka angielskiego, która funkcjonuje jako norma

komunikacji w najważniejszych instytucjach społecznych, takich jak rząd, sądy czy środki masowego przekazu.

- Mimo że standardowy język angielski jest powszechnie zrozumiały, jest rzadko używany – w rzeczywistości tylko przez małą część społeczeństwa, np. przez prezenterów radiowych. Większość ludzi posługuje się regionalną odmianą języka angielskiego lub połączeniem standardowego języka angielskiego z jego regionalnymi odmianami. BBC English czy Queen's English są postrzegane jako „czysty" język angielski. Standardowego języka angielskiego używa się tylko do pisania listów do gazety, ale już niekoniecznie w rozmowie z bliskim przyjacielem.

Standardowy angielski nigdzie indziej nie jest stosowany tak często jak w prasie. Według Petera Trudgilla i Jenny Cheshire (1989: 94–109) tylko od 9% do 12% populacji Wielkiej Brytanii posługuje się standardowym językiem angielskim. Społeczeństwo jednak inaczej postrzega użycie tej odmiany języka. Poniższa ankieta, przeprowadzana od 2004 r. (http://www.usingenglish.com), bada, jak respondenci szacują odsetek populacji mówiącej standardowym językiem angielskim (ankietowani odpowiadają na pytanie: „Jaki procent populacji na świecie mówi standardowym językiem angielskim?"):

Rysunek 1. Procent populacji używającej standardowego języka angielskiego (opinia publiczna)
Źródło: http://www.usingenglish.com/poll/poll.php, 04.01.2011

Wyniki ankiety jednoznacznie wskazują, że społeczeństwo (ponad 3000 zebranych głosów, dane na 2011 r.) nie jest pewne, jak wiele osób na świecie używa standardowego języka angielskiego. Głosy są bardzo podzielone: ponad 20% badanych sądzi, iż standardowego języka angielskiego używa ponad połowa globalnej populacji; kolejne 20% badanych przypuszcza, że jest on używany przez około 20% do 30% populacji; pozostałe głosy są bardzo podzielone.

Britain (2002) zauważa zanik lokalnych dialektów we wschodniej części Anglii wynikający z krótko i długoterminowej mobilności oraz zastępowania lokalnych branż spółkami zagranicznymi. Dystans geograficzny, jaki dzieli członków rodziny osłabia więzi rodzinne, co w dalszej kolejności przyczynia się do zaniku lokalnych dialektów.

Podsumowując: mieszkańcy Wysp Brytyjskich mają często zróżnicowany i wymuszony stosunek do języka, z którym stykają się w prasie i w mediach. Standardową odmianę języka angielskiego zaszczepiono im w szkole, a Brytyjczycy są przekonani, że jest to odmiana prawidłowa. Niektórzy posługują się tą odmianą z łatwością, inni zmagają się z jej opanowaniem, jeszcze inni ignorują jej istnienie.

Bibliografia

W. Allen, J. Beal, K. Corrigan, H. Moisl, W. Maguire, 2007, *The Newcastle Electronic Corpus of Tyneside English*, w: J. Beal, K. Corrigan, H. Moisl (red.) *Creating and Digitizing Language Corpora*, t. 2, *Diachronic Databases*, Basingstoke: Palgrave.

D. Britain, 2002, *Phoenix from the ashes?: The death, contact and birth of dialects in England*, "Essex research reports in Linguistics" 41.

J. Cheshire, 1982, *Variation in an English Dialect: A Sociolinguistic Study*, Cambridge: Cambridge University Press.

J. Cheshire, P. Kerswill, A. Williams, 2005, *Phonology, Grammar and Discourse in Dialect Convergence,* w: P. Auer, F. Hinskens, P. Kerswill (red.) *Dialect Change: Convergence and Divergence in European Languages,* Cambridge: Cambridge University Press.

J. Cheshire, P. Kerswill, S. Fox, E. Torgersen, 2011, *Contact, the feature pool and the speech community: The emergence Multicultural London English*, „Journal of Sociolinguistics" 15/2.

K. Corrigan, 2000, *What Bees to Be Maun Be: Aspects of Deontic and Epistemic Modality in a Northern Dialect of Irish English*, „English World-Wide: A Journal of Varieties of English" 21/1.

K. Corrigan, 2003,*The Ideology of Nationalism and its Impact on Accounts of Language Shift in Nineteenth Century Ireland*, w: Ch. Mair (red.) *Special Issue of Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik* 28 (2).

D. Crystal, 1994, *What is Standard English?* Concorde (English Speaking Union).

J. Dyer, 2002, *We All Speak the Same Round Here: Dialect Levelling in a Scottish-English Community*, „Journal of Sociolinguistics" 6.

Encyklopedia języka polskiego, 1991, red. S. Urbańczyk, Wrocław.
P. Foulkes, G. Docherty, 1999, *Urban Voices*, London: Arnold.
M. Görlach, 1999, *English in Nineteenth-Century England: an Introduction*, Cambridge: Cambridge University Press.
A. Henry, 1995, *Belfast English and Standard English Dialect Variation and Parameter Setting*, Oxford: Oxford University Press.
A. Henry, 2002, *Variation and Syntactic Theory,* w: J. Chambers, P. Trudgill, N. Schiiling--Estes (red.) *Handbook of Language Variation and Change*, Oxford: Blackwell.
R. Hickey, 2002, *A Source Book for Irish English*, Amsterdam: Benjamins.
R. Hickey, 2004, *A Sound Atlas of Irish English*, Berlin: Mouton de Gruyter.
R. Hickey, 2005, *Dublin English: Evolution and Change*, Amsterdam: Benjamins.
R. Hickey, 2007a, *Irish English: History and Present Day Forms*, Cambridge: Cambridge University Press.
R. Hickey, 2007b, *Southern Irish English,* w: D. Britain (red.) *Language in the British Isles*, Cambridge: Cambridge University Press.
J. Hogan, 1927, *The English Language in Ireland*, Dublin: Educational Company of Ireland.
Ch. Houck, 1968, *Methodology of an Urban Speech Survey*, „Leeds Studies in English" 2.
J. Kallen, 1997, *Focus on Ireland*, Amsterdam: Benjamins.
J. Kallen, 2004, *The Influence of the Languages of Ireland and Scotland on Linguistic Varieties in Northern England*, University of Aberdeen.
P. Kerswill, E. Torgersen, S. Fox, 2008, *Reversing "drift": Innovation and diffusion in the London diphthong system,* „Language Variation and Change" 20.
W. Labov, 1966, *The Social Stratification of English In New York City*, Washington, DC, Center for Applied Linguistics.
W. Labov, 1972, *Sociolinguistic Patterns*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
R. Lawson, 2008, *Sociolinguistics Constructions of Identity in a Glasgow Highschool*, w: *Paper presented at the Linguistics Society in America annual meeting*, Chicago, Illinois.
R. Macaulay, 1977, *Language, Social Class and Education: A Glasgow Study*, Edinburgh: University of Edinburgh Press.
K. McCafferty, 1999, *(London) Derry: between Ulster and Local Speech- Class, Ethnicity and Language Change*, w: P. Foulkes, G. Docherty (red.) *Urban Voices: Accent Studies in the British Isles*, London: Arnold.
K. McCafferty, 2001, *Ethnicity and Language Change: English in (London) Derry, Northern Ireland*, Amsterdam: Benjamins.
L. Milroy, 1987, *Language and Social Networks*, Oxford: Blackwell.
L. Milroy, 2002, *Introduction: Mobility, Contact and Language Change – Working with Contemporary Speech Communities*, „Journal of Sociolinguistics" 6.
E. Moore, 2006, *You Tell all the Stories: Using Narrative to Understand Hierarchy in a Community of Practice*, „Journal of Sociolinguistics" 10.

H. Richards, 2008, *Mechanisms, Motivations and Outcomes of Change in Morley (Leeds) English* (niepublikowana rozprawa doktorska), University of York.
S. Romaine, 1982, *Sociolinguistic Variation in Speech Communities*, London: Arnold.
C. Sangster, 2001, *Lenition of Alveolar Stops in Liverpool English*, „Journal of Sociolinguistics" 5.
J. Steinbeck, 1962, *Travels with Charley: In Search of America*.
B. Strang, 1968, *The Tyneside Linguistic Survey*, „Zeitschrift für Mundartforschung", NF 4 (Verhandlungen des Zweiten Internationalen Dialektenkongresses), Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.
E. Torgersen, P. Kerswill, S. Fox, 2006, *Ethnicity as a Source of Changes in the London Vowel System,* w: F. Hinskens (red.) *Language Variation – European Perspectives: Selected Papers from the Third International Conference on Language Variation in Europe* (ICLaVE3, Amsterdam, June 2005), Amsterdam: Benjamins.
E. Torgsen, A. Szakay, 2012, *An investigation of speech rhythm in London English*, „Lingua".
P. Trudgill, 1974, *The Social Differentiation of English in Norwich*, Cambridge: Cambridge University Press.
P. Trudgill, 1978, *Sociolinguistic Patterns in British English*, London: E. Arnold.
P. Trudgill, 1984, *Language in the British Isles*, Cambridge: University Press.
P. Trudgill, 1986, *Dialects in Contact*, Oxford: Blackwell.
P. Trudgill, J. Cheshire, 1989, *Dialect and education in the United Kingdom*, w: J. Cheshire, V. Edwards, H. Münstermann, B. Weltens (red.) *Dialect and Education: Some European Perspectives*, Clevedon: Multilingual Matters.
P. Trudgill, 1999, *The Dialects of England*, Blackwell, 2nd edition.
M. Wakelin, 2008, *Discovering English Dialects*, Oxford: Shire Publications Ltd.
K. Watson, 2006, *Phonological Resistance and Innovation in the North-West of England*, w: *English Today*, 22.
D. Watt, L. Milroy, 1999, *Patterns of variation and change in three Tyneside Vowels: is this Dialect Levelling*?, w: P. Foulkers, G. Docherty (red.), *Urban Voices*, London.
J. Ch. Wells, 1982a, *Accents of English 1. An Introduction*, Cambridge: University Press.
J. Ch. Wells, 1982b, *Accents of English 2: The British Isles*, Cambridge: Cambridge University Press.
A. Williams, P. Kerswill, J. Cheshire,1998, *The Role of Adolescents in Dialect Levelling*, Final Report on ESRC Grant No. 000236180.
J. Wright, [1892] 2008, *A Grammar of the Dialect of Windhill,* Caffin Press.
Ł. Zarzycki, 2010, *Nowe umiejętności i wymagania stawiane dialektologowi w XXI wieku*, „Językoznawstwo", Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
Ł. Zarzycki, 2011, *Historia i charakterystyka dialektu Cockney ze wschodniego Londynu*, w: *Materiały V Krakowskiej Konferencji Młodych Uczonych. Grupa Naukowa Pro Futuro (Pro Futuro Science Association)*, Kraków.

Źródła internetowe

[1] *www.bbc.co.uk/voices*, 03.12.2011.
[2] www.scottishcorpus.ac.uk, 04.12.2012.
[3] http://www.usingenglish.com, 15.01.2013.

Summary

Łukasz Zarzycki

The Influence of British Regional Dialects on Standard English

This paper is a short summary of the study of British accents and dialects over the last fifty years. The British achievements in this field are comparable to those in the United States. The aim of this article is also to present the Polish reader with differences that occur between local dialects and Standard English of the United Kingdom. I would also like to estimate the current state of research within dialects in the UK. The English language is all rich in slang words and phrases. This can be especially seen when analyzing everyday language of the average Londoner. Although England is a comparatively small country, the amount of dialects and regional variations is undoubtedly very diverse in the English-speaking world.